

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

W wychowaniu chodzi właśnie o to,
ażeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem - o to,
ażeby bardziej był, a nie tylko więcej miał;
aby więc poprzez wszystko co ma, co posiada,
umiał bardziej i pewniej być człowiekiem, to znaczy,
ażeby również umiał bardziej być nie tylko z drugimi,
ale i dla drugih.

Jan Paweł II

Вища школа сьогодні в Україні переживає процес модернізації, який спрямований на входження у Європейський простір, збереження національних традицій вищої освіти, на підготовку фахівців міжнародного рівня і високодуховних людей, здатних до ствердження і збагачення духовних цінностей. Це викликає необхідність розробки нових наукових підходів до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах військового напрямку.

Проблеми виховання курсантів у вищій школі є невід'ємною складовою частиною системи військової освіти. Оскільки, в Державній національній програмі "Освіта" зазначено, що "Система виховання є серцевиною системи освіти і розглядається як цілеспрямована, систематична дія на духовний і фізичний розвиток особистості, зумовлена законами розвитку суспільства, людини та об'єктивними і суб'єктивними умовами"[3].

Щоби протистояти новим, зокрема негативним викликам сучасності, треба перебудувати систему виховної роботи зі курсантською молоддю, підняти її престиж, внести істотні зміни в її ідеологію, змістові характеристики та конкретні дії. Якщо сім'я і школа закладають основи особистості молодої людини та формують стереотипи її поведінки в майбутньому, то остаточне становлення відбувається саме у студентські роки.

У вітчизняній і зарубіжній педагогіці є чимало досліджень, в яких аналізуються виховання цінностей молодого людини. Цій проблемі присвячені праці Івана Павла II, відомих українських та польських науковців Н. Ничкало, І. Бех, Є Бондаревська, М. Боришевський, І. Зязюн, А. Капська, В. Кірсанов, О. Олексюк, Г. Сагач, О. Сухомлинська, Т. Тюріна, Г. Шевченко, Я. Зімного, Р. Круля, С. Славінського, М. Волицького, Р. Пелчара, Б. Калдон, П. Мазур, Г. Голембіовська та ін. Зокрема, відомий польський священик, професор, доктор педагогічних наук Ян Зімний виділяє три невід'ємні чинники, які впливають на виховання молодого людини [7]:

Родина- церка-школа

Але щоб ці чинники справді взаємодіяли, треба докласти немало зусиль для їх реалізації. “Всі - батьки, вчителі, куратори академічних груп , священики, - наголошує Іван Павло II, – повинні приймати активну участь у спільній справі-вихованні молодого людини. Їм слід пам'ятати, що те, чого вони навчають, слід показувати на власних прикладах. Молоді люди є дуже вразливі на зауваження, які отримують від дорослих, які для них є прикладом. Виховання молодих людей є завданням всіх християнських спільнот і держави. Нашим завданням є показати їм основні цінності, щоби вони відповідали за себе і приєднувалися до утворення суспільства” [6, с. 22-23].

Аналіз проблеми виховання свідчить про те, що це є одним з пріоритетних напрямків освітньої системи XXI століття, вищі навчальні заклади за своїм статусом зобов'язані професійно готувати не тільки дипломованих фахівців, а й виховувати різнобічно розвинених громадян. Бо як наголошував у своїх працях Г. Сковорода та інші українські мислителі,- духовну людину, творить шлях добра: через пізнання, усвідомлення й розуміння своєї істинної духовної природи, свого призначення в світі [5, с. 148].

Головна мета виховання в сучасних умовах полягає у формуванні в кожного військовослужбовця наукового світогляду, цілісного комплексу соціально-ціннісних якостей і на цій основі - досягнення високого рівня морально-психічного стану особового складу, згуртованості колективу й здатності

підрозділу успішно вирішувати практичні завдання військової служби. Оскільки, професія військового- це завжди робота з людьми. Як керівник певного колективу, офіцер мусить дбати про професійне зростання, навчання та духовне виховання своїх підлеглих. Отож він є педагогом якого мета є оволодіти основами військово – педагогічного процесу.

Відповідно до такої мети основними завданнями виховної роботи у військовому підрозділі є:

- формування наукового світогляду курсантів, основу якого складають патріотизм, професіоналізм, моральність;
- розвиток позитивної мотивації до служби, обов'язків, сумлінності та активності у вирішенні завдань;
- ціннісно-орієнтований розвиток кожного військовослужбовця;
- забезпечення високої культури спілкування і взаємин у колективі.

Реалізація даних цілей і завдань виховання забезпечується спільними зусиллями як командно-викладацьким складом так і родинami. Саме командири та офіцери повинні бути безпосередніми організаторами та учасниками виховного процесу у вищих військових навчальних закладах. В процесі виховання саме на них покладені наступні функції:

- *статусна – позиційна* забезпечує розуміння й прийняття курсантами законного соціального статусу, ролі, місця, завдань та обов'язків;

- *розвиваюча* впливає на процес розвитку й саморозвитку;

- *формуєча* спрямована на формування необхідних морально - психічних і бойових якостей;

- *інформаційно – комунікативна* обумовлює вплив виховання на процес пізнання курсантами один одного, а також розвиток зв'язків та взаємин у колективі;

- *мотиваційно – мобілізуюча* полягає у виконанні службових обов'язків;

- *профілактична* полягає у прогнозуванні та попередженні небажаних проявів поведінки;

Таким чином, в удосконаленні ВПП вирішальна роль належить командирів, офіцерам, науково-педагогічним працівникам. Від їхньої професійної майстерності, моральної зрілості, педагогічної культури залежить ефективність навчання, виховання, розвитку курсантів, формування у них необхідних якостей.

Резюме

Особливості організації виховного процесу у вищих військових навчальних закладах

У статті розглядається питання виховного процесу у вищих навчальних закладах військового профілю. Акцентовано, що педагогічний процес у даного типу закладах – це цілеспрямована, доцільно організована та змістовно насичена система навчально-виховної діяльності командирів (начальників), і виховних структур з підготовки курсантів та військових підрозділів. Наголошено на тому, що військово-педагогічний процес має свої закономірності, бо він є складним, часто суперечливим і багатоступінчастим. На нього впливають різні чинники – внутрішні й зовнішні, об'єктивні і суб'єктивні, довготривалі й ситуативні. Тому, у цьому процесі своєрідно виявляються закони і закономірності різного рівня й порядку. В статті відображені деякі з особливостей багатогранної системи навчання і виховання. Адже педагогіка виникла з появою перших об'єднань людей.

Summary

Specifics of organization of educational process in the higher military establishments

The questions of educational process in the higher military establishments are examined in the article. The pedagogical process at these type establishments is well-directed, reasonable organized and meaningful system of educational activity of commanders, and educator structures from training of cadets and military subunits is accented. Military and pedagogical process has its regularities. It is difficult, contradictory and multi-stage process. Different factors influence on the pedagogical process such as internal and external, objective and subjective, long – term and situational. Therefore, laws

and regularities of different level and orders are revealed singular in the educational process. The article is represented some specifics of various educational system. As we've known pedagogy comes into being of humanity. Before time and nowadays it is important for pedagogical staff and cadets of military educational establishments to have pedagogical skills and knowledge for realization of common education work.

Streszczenie

Właściwości organizacji procesu wychowawczego w wyższych wojskowych uczelniach edukacyjnych

W artykule rozpatruje się problem procesu wychowawczego w wyższych zakładach edukacyjnych o profilu wojskowym. Zaakcentowano, że proces pedagogiczny w uczelniach danego typu – to celowy, celowo zorganizowany system obejmujący edukacyjno-wychowawczą działalność dowódców (szefów) oraz struktury wychowawcze przygotowania kadetów i pododdziałów wojskowych. Podkreślono również, że proces wojskowo-pedagogiczny ma swoje prawidłowości, jest złożonym, często sprzecznym i wielostopniowym. Na proces wpływają różne czynniki – wewnętrzne i zewnętrzne, obiektywne i subiektywne, długotrwałe i sytuacyjne. Oznacza to, że w procesie tym występują swoiste prawa i prawidłowości różnego poziomu i kolejności. W artykule przedstawiono niektóre osobliwości wielostronnego systemu nauczania i wychowania. Przecież pedagogika powstała z pojawieniem się pierwszych ludzkich organizacji. Jak dawniej, taki i dzisiaj istnieje obiektywna potrzeba opanowania przez cały stan oficerski, a także przez kadetów wojskowych w zakładach edukacyjnych, wiedzy pedagogicznej dla realizacji efektywnej i spójnej działalności edukacyjno-wychowawczej.

Використана література

1. Варій М. Й., Козяр М. М., Коваль М. С. Військова психологія і педагогіка: Посібник/ За заг.ред. М. Й. Варія. – Львів: Вид-во Сполом, 2003. 624с.
2. Великий Р. Роль викладачів навчальних закладів МНС України в процесі формування моральних якостей курсантів та студентів. // Гуманітарні аспекти формування особистості працівника МНС. Матеріали наукових семінарів від 15

- березня 2007р. та 12 березня 2008р. – Львів: ЛДУ БЖД, 2008. – С.170-171.
3. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К., 1994.
 4. Ряшко О. Роль колективу у формуванні особистості // Гуманітарні аспекти формування особистості. Матеріали 4 наукової конференції від 23 квітня 2010р. – Львів: ЛДУ БЖД, 2010. – С. 329-330.
 5. Сковорода Г. Твори: У 2 т. – Т.1.- К., 1994. – 530 с.
 6. Jan Paweł II. Wychowanie młodego pokolenia zadaniem wszystkich / “L’Osservatore Romano”, nr 11-12, 2004, s.22-23.
 7. Zimny J. Wychowanie ku wartościom. Sandomierz 2006. – 252s.